

บทที่ 10

พัฒนาการเศรษฐกิจ

10.1 ความนำ

ความอยู่ดีกินดีของประชากรเป็นเป้าหมายสำคัญของรัฐบาลในทุกประเทศที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในด้านต่างเพื่อกำหนดรากฐานการครองชีพของประชากรในประเทศให้สูงขึ้นศักยภาพการผลิตสูงขึ้น มีสินค้าและบริการสนองความต้องการมากชนิดขึ้น นั่นก็คือ ความเพียรพยายามที่จะให้เศรษฐกิจเติบโตตามเป้าหมายและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม

10.2 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

10.2.1 ความหมายของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) หมายถึง การทำให้เศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น พิจารณาได้จากการที่ประชากรของประเทศมีรายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อหัวสูงขึ้น

10.2.2 ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงองค์ประกอบของกระบวนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุและผลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญมีดังนี้

1. ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบสมดุล (Balanced Growth Theory)
นักเศรษฐศาสตร์ 3 ท่านที่เสนอแนวคิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบสมดุล ได้แก่ Ragnar Nurke , Rosentien Rodan และ Arther Lewis โดยมีแนวคิดว่า ทุกสาขาการผลิตต้องมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กันเพื่อให้สาขาต่างๆ สามารถสร้าง

อุปสงค์และอุปทานซึ่งกันและกัน ดังนั้น หากประเทศใดต้องการเพิ่มรายได้และอำนาจซื้อของคนในประเทศ จึงควรที่จะลงทุนไปพร้อมๆ กันในหลาย ๆ ประเภท

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบสมดุล มี 3 ลักษณะด้วยกันคือ

(1) ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เน้นการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคพร้อมกันหลาย ๆ โรงงาน เพื่อให้คนมีงานทำ มีรายได้ และมีอำนาจซื้อ เป็นการสร้างอุปสงค์ในสินค้าต่างๆ ซึ่งกันและกัน

(2) ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพร้อมๆ กับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) เช่น การก่อสร้างถนนหนทาง ไฟฟ้า การศึกษา การสาธารณสุข ฯลฯ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการขยายตัวของการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งขาดการลงทุนในสิ่งเหล่านี้ ทำให้การขยายตัวของการอุตสาหกรรมไม่สามารถเกิดขึ้น

(3) ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เน้นการลงทุนขนาดใหญ่ (big push) นอกจากจะมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน แล้ว ยังมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าทุนพร้อมๆ กันไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนามักขาดแคลนปัจจัยทุน ทำให้ผลิตภาพการผลิตต่ำ รายได้ต่ำ ความสามารถในการออมจึงต่ำ จึงทำให้ต้องวนเวียนอยู่ในวงจรแห่งความยากจน ดังนั้น การที่จะหลุดพ้นวงจรแห่งความยากจนได้ จึงต้องมีการลงทุนขนาดใหญ่ทั้งด้านการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค โครงสร้างพื้นฐาน และการผลิตสินค้าทุนพร้อมๆ กัน

2. ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบไม่สมดุล (Unbalanced Growth Theory)

นักเศรษฐศาสตร์ที่เสนอแนวคิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบไม่สมดุล ได้แก่ Albert Hirschman และ Hans Singer

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบไม่สมดุล หมายถึง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น โดยเน้นการลงทุนในสาขาที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนามีปัจจัยทางด้านความสามารถในการลงทุนค่อนข้างจำกัด ดังนั้น จึงควรลงทุนในกิจกรรมที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจก่อน กล่าวคือ ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน อันเป็นสิ่ง

จำเป็นสำหรับกิจกรรมอื่นๆ ที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลผลิตโดยตรงตามมา และทำให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว

3. ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอาร์รอด โคมาร์

นักเศรษฐศาสตร์ 2 ท่าน คือ Roy F. Harrod และ Evsey Domar ได้เสนอทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งเน้นที่การออมและการลงทุนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโต

แบบจำลองของอาร์รอด - โคอมาร์ อธิบายได้ดังนี้

- 1) ระดับการออมของประเทศ (S) มีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับรายได้ประชาชาติ (Y)

$$S = sY$$

- 2) ระดับการลงทุนของประเทศ (I) แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการสะสมทุนในประเทศ (ΔK)

$$I = \Delta K$$

และการสะสมทุนในประเทศ มีความสัมพันธ์กับระดับผลผลิตในรูปของอัตราส่วนของการลงทุนต่อผลผลิต (capital output ratio : k)

$$k = \frac{K}{Y}$$

$$\text{หรือ } k = \frac{\Delta K}{\Delta Y}$$

$$\text{ดังนั้น } \Delta K = k \Delta Y$$

- 3) ระดับการลงทุนของประเทศเท่ากับระดับการออมของประเทศ

$$I = S$$

$$\text{ดังนั้นจะได้ว่า } \Delta K = sY$$

$$k \Delta Y = sY$$

$$\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{s}{k}$$

$$\text{โดยที่ } \frac{\Delta Y}{Y} = \text{ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (growth rate : G)}$$

จากสมการ แสดงให้เห็นว่า อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับ อัตราการออม (s) ในทิศทางเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราส่วน ของการลงทุนต่อผลผลิต (k) ซึ่งหมายความว่า ถ้าต้องการให้อัตราการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจสูงขึ้น ก็ต้องเพิ่มอัตราการออม และลดอัตราส่วนของการลงทุนต่อผลผลิตหรือเพิ่ม ประสิทธิภาพของการลงทุน

หากกำหนดให้อัตราส่วนของการลงทุนต่อผลผลิตคงที่ อัตราการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจจะมีความสัมพันธ์กับอัตราการออมในทิศทางเดียวกัน

ตัวอย่างที่เช่น ถ้าอัตราการออมเท่ากับ 8% ค่า $k = 4:1$ อัตราการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจจะเป็นเท่าใด และถ้าอัตราการออมเพิ่มขึ้นเป็น 20% อัตราการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจจะเป็นเท่าใด

$$\text{จาก } G = \frac{\Delta Y}{Y} = \frac{s}{k}$$

$$= \frac{8}{4/1} \\ = 2\%$$

และถ้าอัตราการออมเพิ่มขึ้นเป็น 20%

$$\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{20}{4/1} \\ = 5\%$$

ซึ่งจะเห็นได้ว่า เมื่ออัตราการออมสูงขึ้น อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ ประเทศจะสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการออมที่สูงขึ้นจะทำให้ระดับการลงทุนของ ประเทศสูงขึ้น ระบบเศรษฐกิจจะมีการขยายตัวและรายได้ประชาชาติจะสูงขึ้น

10.3 การพัฒนาเศรษฐกิจ

10.3.1 ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจ (economic development) หมายถึง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน พร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมมากขึ้น มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น ปัญหาความยากจนลดลง ประชากรรู้หนังสือและมีสุขภาพดีขึ้น

10.3.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ

แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคแรก

แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคแรก เน้นการเพิ่มขึ้นของผลผลิตและรายได้ประชาชาติ เมื่องจากมีความเชื่อว่า เมื่อรายได้ของคนในประเทศสูงขึ้น คุณภาพชีวิตจะดีขึ้น ดังนั้น ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคแรกจึงหมายถึง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจหลังสองครั้งโลกครั้งที่ 2

แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจหลังสองครั้งโลกครั้งที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ผลผลิตและรายได้ในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ในขณะที่ผลผลิตและรายได้ในภาคเกษตรกรรมลดลง สัดส่วนของประชากรในเมืองสูงขึ้น ในขณะที่ประชากรในชนบทลดลง แบบแผนการบริโภคของประชากรเปลี่ยนแปลงจาก การบริโภคสินค้าที่มีความจำเป็นขึ้นพื้นฐานมาสู่การบริโภคสินค้าคงทนในลักษณะที่อำนวย ความสะดวกต่อการดำรงชีวิต และสินค้าบริการประเภทการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจดังต่อไปนี้ แต่ยุคแรกจนถึงหลังสองครั้งโลกครั้งที่ 2 ผลผลิตและรายได้ของประชากรสูงขึ้น แต่คุณภาพชีวิตของประชากรมิได้ดีขึ้นเลย ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบัน จึงให้ความสำคัญครอบคลุมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นถึงการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจจึงมีความหมายดังนี้

- 1) การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มขีนของผลผลิตและรายได้ ประชาชาติดลดผลกระทบทางเวลาอันยาวนาน
- 2) การลดหรือแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการจัดทำสิ่งจำเป็นขึ้นพื้นฐานให้เพียงพอ
- 3) การลดหรือการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้ โดยส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคมด้วยการลดการผูกขาด ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่ออำนวยการต่อร่องมากขึ้น
- 4) การลดหรือการแก้ไขปัญหาการว่างงาน โดยการเปลี่ยนแปลงการจัดองค์การใหม่ เพื่อส่งเสริมให้มีการจ้างงานมากขึ้น
- 5) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทัศนคติความเชื่อ เช่น การเปลี่ยนแปลงการผลิตจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรม การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือการตัดสินใจทางการเมือง การสร้างโอกาสทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาและมีสุขภาพแข็งแรง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ เช่น การให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ฯลฯ

ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะต้องอ่อนต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ให้ดีขึ้น

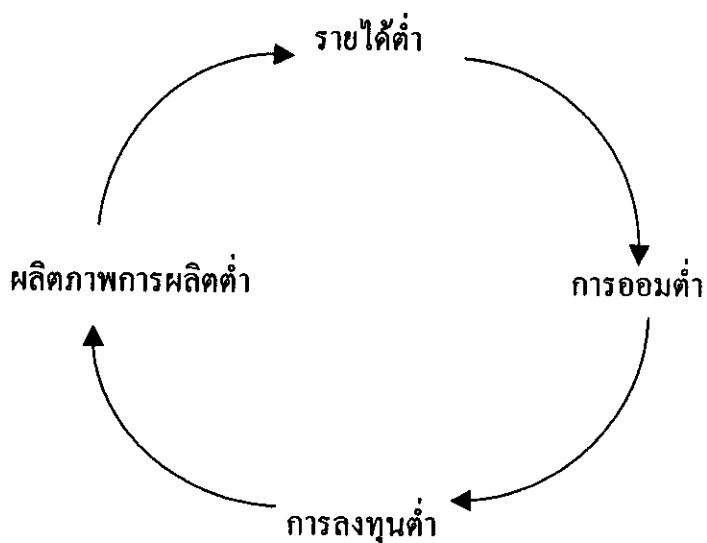
10.3.3 ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ

ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุของความด้อยพัฒนา การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม และกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น ทฤษฎีที่สำคัญได้แก่

1. ทฤษฎีวัฏจักรแห่งความยากจน (Vicious Circles)

ทฤษฎีวัฏจักรแห่งความยากจนเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุที่ประเทศยากจนไม่สามารถพ้นจากความยากจนได้ เนื่องจากกลไกในวงจรแห่งความยากจน กล่าวคือ การที่ประเทศคงกล่าวมีรายได้ต่ำ ความสามารถในการออมเงินต่ำ การสะสมทรัพย์และการลงทุนจึงต่ำไปด้วย ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ผลิตต่ำ ในที่สุดรายได้ต่ำเป็นวงจรใหม่ของความยากจนต่อไปเรื่อยๆ

รูปที่ 10-1 วัฏจักรแห่งความยากจน

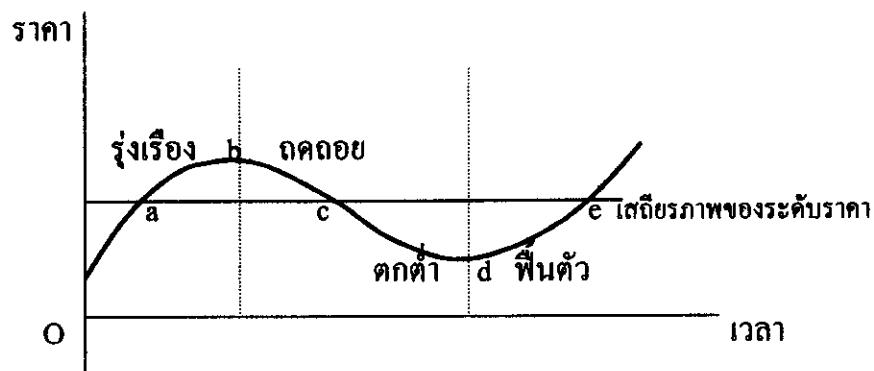

2. ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมป์เตอร์

Josept Schumpeter อธิบายการพัฒนาเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมว่า เกิดขึ้นเพราะผู้ประกอบการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการผลิตและนำเอาสิ่งประดิษฐ์คิดค้นใหม่ (innovation) มาใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ และการพัฒนาเศรษฐกิจจะมีลักษณะขึ้นลงเป็นวงจรซึ่งเรียกว่า วงจรธุรกิจ (business cycle) ดังรูปที่ 10-2 กล่าวก็อ ในช่วง ac เป็นช่วงที่เศรษฐกิจรุ่งเรืองจนถึงจุดอยู่ ประชาชนมีรายได้มากขึ้น อุปสงค์ของการใช้จ่ายจะเพิ่มขึ้น ระดับราคาสินค้าจะสูงขึ้น ผู้ประกอบการจะขยายการลงทุนมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ตึงคุณให้ผู้ประกอบการรายใหม่ๆเข้ามาแข่งขันทำการผลิตมากขึ้น มีการนำเอาสิ่งประดิษฐ์คิดค้นใหม่ๆมาใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้า ปริมาณสินค้าจะมากขึ้น ระดับราคาสินค้าจะลดลง

จนกระทั่งเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและเริ่มฟื้นตัวในช่วง de เมื่อมีการลงทุนเกิดขึ้นใหม่ในรอบต่อไป และในที่สุดระบบทุนนิยมจะสถาบัตตัว เนื่องจากสาเหตุ 3 ประการคือ

รูปที่ 10-2
วงจรธุรกิจของชุมปีเพอร์

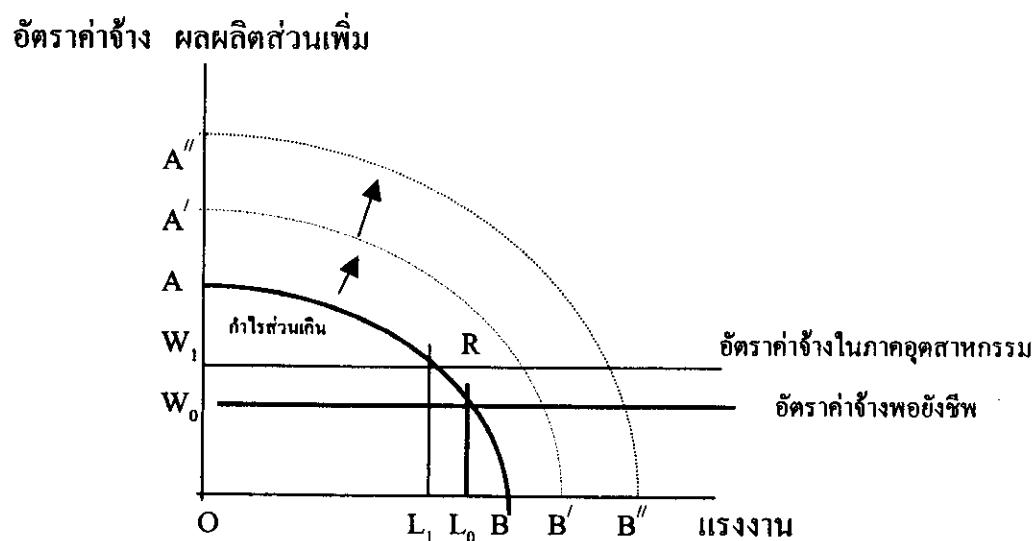
- 1) หน้าที่ของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงไป เมื่อธุรกิจมีความเจริญก้าวหน้าขึ้น หน้าที่ในการนำเอาสิ่งประดิษฐ์คิดกันใหม่นำใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ ซึ่งแต่เดิมเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการกล้ายเป็นหน้าที่ประจำขององค์กรใหม่ที่เกิดขึ้นมาในธุรกิจ
- 2) การถ่ายตัวของสถาบันคั่งคึ่นในระบบทุนนิยม เมื่อธุรกิจมีการขยายตัวใหญ่ขึ้น บทบาทของการเป็นเจ้าของธุรกิจจะถูกแทนที่โดยกลุ่มอาชีพ (ผู้บริหารหรือผู้จัดการ) ซึ่งเข้าเหล่านี้จะมีความรู้สึกว่าตนอยู่ในฐานะถูกจ้างมิใช่เป็นเจ้าของธุรกิจนั้นๆ ในขณะที่ผู้เป็นเจ้าของธุรกิจก็มิได้มีหน้าที่ในการบริหารหรือจัดการธุรกิจ แต่ถูกแทนที่ด้วยเงินปันผล
- 3) การถ่ายตัวของชนชั้นปักษ์รองเดิม (กลัชชาร์ บุนนาค พหาร) เกิดชนชั้นปักษ์รองใหม่ (พ่อค้า นักลงทุน) ขึ้นมาเมื่อทิพทางการเมือง และในที่สุดชนชั้นระดับล่างหรือชน

ชั้นแรงงาน (พนักงาน กรรมกร) จะรวมตัวกันสร้างพลังผลักดันปฏิรูปการเมืองการปกครอง ด้านด้านอิทธิพลของพ่อค้า นักลงทุนและสร้างระบบสังคมนิยมขึ้นมาใหม่

3. ทฤษฎีว่าด้วยอุปทานแรงงานไม่จำกัดจำนวนของเลวิต

Arther W. Lewis เสนอแนวคิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจโดยการนำลักษณะทวิถกษณ์ในระบบเศรษฐกิจมาพิจารณา กล่าวคือ ภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจพอเลี้ยงตัวเอง (subsistence sector) มีอุปทานของแรงงานเหลือเฟือ (การว่างงานแอบแฝง การทำงานต่ำกว่าระดับ) สามารถนำมาใช้ในการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมหรือภาคเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีการจัดองค์การ (organized capitalist sector) โดยมิทำให้ผลผลิตในภาคเกษตรกรรมลดลง เนื่องจากผลผลิตส่วนเพิ่มของแรงงาน (marginal product of labor : MP_L) ดังกล่าวมีค่าต่ำมากหรือเท่ากับศูนย์ อัตราค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างพอยังชีพ ดังนั้น เมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรม จึงไม่ทำให้อัตราค่าจ้างพอยังชีพในภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น แต่แรงงานที่เคลื่อนย้ายดังกล่าวจะมารับอัตราค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรมสูงกว่าอัตราค่าจ้างพอยังชีพ

รูปที่ 10-3
อุปทานแรงงานไม่จำกัดของเลวิต

จากูปที่ 10-3 เส้น AB คือเส้นรายรับส่วนเพิ่ม (marginal revenue product : MRP) ของการจ้างแรงงานในแต่ละระดับ W_0 คืออัตราค่าจ้างพอยช์พ W_1 คืออัตราค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม และสมมุติให้มีการจ้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรม จำนวน L_1 ณ ระดับอัตราค่าจ้าง W_1 แรงงานจะมีรายรับเท่ากับพื้นที่ $\square OW_1RL_1 = (W_1 \times L_1)$ ซึ่งจะเห็นว่าผู้ลงทุนในภาคอุตสาหกรรมจะได้รับกำไรส่วนเกินเท่ากับพื้นที่ W_1AR และกำไรส่วนเกินที่เกิดขึ้นนี้จะถูกนำไปลงทุนในภาคอุตสาหกรรมต่อไป ทำให้เกิดการจ้างงานมากขึ้น ผลผลิตส่วนเพิ่มจะมากขึ้น เส้น AB จะเคลื่อนขยับสูงขึ้นเป็น $A'B'$ และ $A''B''$ ตามลำดับ ระบบเศรษฐกิจจะมีการขยายตัวออกไปต่อไปเท่าที่ยังมีอุปทานแรงงานส่วนเกินในภาคเกษตรกรรมอย่างเหลือเพือ

4. ทฤษฎีพัฒนาเศรษฐกิจของมาร์กซ์

แนวคิดของ Karl Marx การพัฒนาเศรษฐกิจมีลักษณะก้าวกระโดดไปสู่ขั้นการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น คือ จากสังคมโบราณ ไปสู่สังคมทาส สังคมศักดินา สังคมในระบบทุนนิยม สังคมในระบบสังคมนิยม และสังคมในระบบคอมมิวนิสต์ในท้ายที่สุด นอกจากนี้เขายังเสนอแนวคิดในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจในระบบสังคมทุนนิยมว่า การพัฒนาเศรษฐกิจในระบบสังคมทุนนิยมจะนำไปสู่จุดจบ เนื่องจากเมื่อเวลาทุนมีการสะสมทุนมากขึ้น แนวโน้มอัตราผลกำไรจะลดลง จึงต้องลดอัตราค่าจ้างและการจ้างแรงงานลง เกิดปัญหาการว่างงานและความยากจนในชนชั้นแรงงานหรือกรรมกร ในที่สุดชนชั้นแรงงานหรือกรรมกรจะรวมตัวกันล้มล้างระบบนายทุนและสร้างระบบสังคมนิยมขึ้นมาแทน

5. ทฤษฎีพัฒนาเศรษฐกิจของมาร์กซ์ใหม่

แนวคิดของพากมาร์กซ์ใหม่ (neo-marxist) อธิบายว่า ความต้อพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนาว่า มีความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในโลกโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างไม่เสมอภาคกัน ดังนี้

(1) แนวคิดว่าคือความสัมพันธ์ในลักษณะการเป็นศูนย์กลางและบริวาร อธิบายไว้ว่าประเทศพัฒนาเป็นศูนย์กลาง (center) ของโลกที่มีอำนาจ ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาเป็นบริวาร (peripheries) ไม่มีอิสระและศักยภาพในการเลือกรูปแบบของการพัฒนาของตนเอง แต่ถูกกำหนดโดยประเทศที่พัฒนาแล้ว

(2) แนวคิดว่าด้วยการพัฒนาแบบพึ่งพิง (dependency theory) อธิบายไว้ว่า การพัฒนาประเทศของประเทศกำลังพัฒนาต้องพึ่งพิงประเทศพัฒนาค่อนข้างสูงหรือทึ่งหมวดทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง แต่จะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับพื้นฐานของประเทศและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีอยู่

(3) แนวคิดว่าด้วยอาณานิคมใหม่ (neo-colonialism) อธิบายไว้ว่า ประเทศกำลังพัฒนาเปรียบเสมือนเป็นอาณานิคมของประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่เป็นอาณานิคมในลักษณะใหม่ (มิใช่ถูกยึดครองโดยใช้กำลัง) กล่าวคือ ถูกครอบงำจากประเทศพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเมือง (การยอมรับรูปแบบและวิธีดำเนินการทางการเมือง) ด้านเศรษฐกิจ (การขอมรับแนวคิดการพัฒนาที่กำหนดโดยประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศกำลังพัฒนาเป็นแหล่งอาหารและวัตถุดิบ การพึ่งพิงเงินทุนของประเทศกำลังพัฒนา และการกอบโภยผลประโยชน์ต่างๆ ของประเทศพัฒนา ฯลฯ) ด้านสังคม (การเลียนแบบวิถีการดำเนินชีวิตและการบริโภคของประเทศกำลังพัฒนา การสูญเสียของสังคมและวัฒนธรรมพื้นเมือง ฯลฯ)

10.4 การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

หน่วยงานที่ทำหน้าที่วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือที่เรียกว่า สภาพัฒน์ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจในครั้งแรกเกิดขึ้นภายหลังจากการที่ธนาคารโลกส่งคณะกรรมการเชื้อชาติมาทำการศึกษา สำรวจภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2500- เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2501 แผนพัฒนาฯ ฉบับแรกที่เกิดขึ้นนี้เรียกว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 หลังจากนั้นมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อๆ มา จนถึงในปัจจุบันเข้าสู่การใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504-2509

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544

และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549

10.4.1 ผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-8

(1) ผลการพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-7 (พ.ศ. 2504-2539)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-2 เน้นการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะถนน ไฟฟ้า ประปา แต่เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้และคุณภาพชีวิตของคนในชนบท แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การลดอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร และการกระจายรายได้ให้เท่าเทียมกันมากขึ้น ต่อมา ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เกิดความผันผวนทางการเมืองและวิกฤตการณ์น้ำมัน ทำให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้าและคุลบัญชีเดินสะพัดอย่างรุนแรง ในแผนนี้จึงมุ่งเน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจรวมทั้งการแก้ไขปัญหาความยากจน การพื้นตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศมีอัตราการขยายตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกินกว่าพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่จะรองรับได้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงมุ่งเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืนด้วยการรักษาระดับการเจริญเติบโตที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ให้มีความเท่าเทียมกัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเน้นคุณภาพชีวิต ตลอดจนการแก้ไขปัญหาลั่นแวดล้อมเป็นพิษ

ผลการพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 พบว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ กล่าวคือ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อคน ณ ราคากลางปี จำนวนเพิ่มขึ้นจาก 2,100 บาท ในปี พ.ศ. 2504 เป็น 77,000 บาท ในปี พ.ศ. 2539 ทำให้ประเทศไทยพ้นจากการเป็นประเทศยากจนเข้าสู่การเป็นประเทศกำลังพัฒนา สัดส่วนของคนยากจนลดลงจากร้อยละ 47.0 เป็นร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ การจ้างงานอยู่ในระดับเต็มที่ ประชากรส่วนใหญ่ได้รับบริการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการสังคมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้จะประสบความสำเร็จในด้าน

และสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้และผลของการพัฒนาเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีความเป็นธรรม ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย นักการเมืองมีคุณภาพและคุณธรรม และกระบวนการยุติธรรมสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ สร้างโอกาสให้คนไทยมีความคิดสร้างสรรค์ รักษาถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบสานประเพณี วัฒนธรรม และศาสนา มีความรัก ความภูมิใจในชาติและห้องถิ่น ช่วยเหลือกัน รัก สามัคคี และรักษาสถาบันครอบครัวให้เป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน

(ข) วัดดูประสิทธิ์

- เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดจนปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เศรษฐกิจระดับ rakruan มีความเข้มแข็ง รวมทั้งเพิ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจให้แข็งขันได้
- เพื่อวางแผนการพัฒนาประเทศระหว่างประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชน และคุ้มครองการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกภาค ทุกระดับ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

-เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพของคนไทยให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งปรับกลไกของรัฐให้อื้อต่อการแก้ปัญหาความยากจน

(ก) เป้าหมายหลัก

-เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ กำหนดให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวประมาณร้อยละ 4-5 ต่อปี เพิ่มการจ้างงานใหม่ในประเทศไทยให้ได้ไม่ต่ำกว่า 230,000 คนต่อปี อัตราเงินเพื่อไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปี และรักษาการเกินคุณในบัญชีเดินสะพัดให้คงอยู่ประมาณร้อยละ 1-2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น การส่งออกสินค้าขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 ต่อปีและเพิ่มส่วนแบ่งตลาดส่งออกของไทยให้อยู่ในระดับร้อยละ 1.1 ของตลาดโลก ผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคเกษตรกรรมขยายตัวประมาณร้อยละ 2.0 ต่อปี และภาคอุต

สาหกรรมประมาณร้อยละ 4.5 ต่อปี เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศประมาณร้อยละ 7-8 ต่อปี และให้คุณภาพที่ดีขึ้นในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

- เป้าหมายการยกระดับคุณภาพชีวิต กำหนดให้ประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีการศึกษาเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 9 ปี ในปี พ.ศ. 2549 ยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในปี พ.ศ. 2549 ขยายการประกันสุขภาพให้ครอบคลุมประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ลดอัตราผู้你现在 และป้องกันแก้ไขปัญหาฯลฯ

- เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดี สร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ ท่องถินมีจิตความสามัคคีในการจัดเก็บรายได้สูงและมีระบบสนับสนุนการกระจายอำนาจให้ไปร่วมใช้ และมีระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง

- เป้าหมายลดความยากจน ลดสัดส่วนคนยากจนในประเทศให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 12 ของประชากรในปี พ.ศ. 2549

(ก) แนวทางการพัฒนา ที่สำคัญ ได้แก่

แนวทางเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม มีดังนี้

- การกระตุ้นเศรษฐกิจให้พื้นดินอย่างรวดเร็วและมีเสถียรภาพ
- การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก
- การบรรเทาปัญหาสังคม

ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจน มีดังนี้

- เสริมสร้างโอกาสให้คนจนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้อย่าง

ทั่วถึง

- สร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

- พัฒนาโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตแก่คนยากจน

- พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มจิตความสามัคคีให้คนจนสามารถก่อสร้างสร้างตัวและพึงตนเองได้มากขึ้น

-ปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้อีกต่อไปสร้างโอกาสให้กับ
บากจน

- เร่งปฏิรูปกฎหมายและปรับกฎระเบียบให้กับคนให้ได้รับโอกาส สิทธิ
และความเสมอภาคในด้านต่างๆ

แนวทางการวางแผนและการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน มีดังนี้

- การบริหารการจัดการที่ดี
- การพัฒนาคุณภาพคนและการศึกษาทางสังคม
- การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมือง
- การบริหารการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การพัฒนาเศรษฐกิจ
- การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการ
- การพัฒนาความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

